مهندسی فرهنگی و تولید علم

ضرورت تدوین مبانی و فلسفه تعلیم و تربیت اسلامی

بخش دوم

مرتضی زاهدی

تدوین نظریه تربیتی اسلامی در کتابی با همین عنوان تلاشی است از سوی دکتر مرتضی زاهدی از اندیشمندان عرصه تعلیم و تربیت به منظور ارائه پاسخی شایسته به یکی از ضرورت های امروزین جامعه اسلامی ما که در سیر تکاملی انقلاب اسلامی گامی است اساسی در تحقق عملی اهداف انقلاب فرهنگی که این روزها با عبارت هایی همچون مهندسی فرهنگی کشور و نهضت تولید علم از آنها یاد می شود. در بخش نخست ضمن بیان ضرورت تدوین فلسفه و مبانی تعلیم و تربیت اسلامی تفحص در اسرار کلمه تعلیم از نگاه وحی و سنت و کلام ائمه هدی(ع) به عنوان نقطه عطف مورد تاکید قرار گرفت. در این نوشتار دنباله مباحث پیشین با طرح مباحث جدید همراه شده است:

ج- چگونگی نفوذ فعل تعلیم در وجود متعلم

فعل تعلیم، متعدی است و لازمه تحقق فعل تعلیم، نفوذ آن در وجود متعلم به عنوان مفعول در فعل تعلیم است.

نفوذ تعلیم در وجود متعلم از دیدگاه اسلام، به معنی ایجاد نور و بصیرت و شعور و قدرت تشخیص حق از باطل و شناخت حقایق و آگاهی و هدایت است.

مکتب تربیتی اسلام، لازمه تحقق تعلیم را شرایطی می داند که بدون آن شرایط، تعلیم صورت نخواهد پذیرفت، آن شرایط عبارت اند از:

۱- شرط ایجاد فضای پاک و خالص و سالم و زلال انسانی و دور کردن فضای تعلیم، از هر گونه آلودگی های نفسانی و شیطانی و مزاحم در هنگامه تعلیم.

۲- نیاز سنجی فردی از متعلم و ایجاد تناسب محتوای تعلیم با استطاعت و توانایی و امکانات شخصی متعلم.

۳- نیاز سنجی اجتماعی و ایجاد تناسب محتوای تعلیم با نیازهای جامعه و اجتماعی متعلم.

۴- شرط ایجاد روحیات پاک و سالم و زلال در متعلم، به منظور آمادگی او برای دریافت تعلیم.

۵- شناخت حقیقت عاطفه و ویژگی های آن و ارزش عاطفه و تشخیص تفاوت آن از احساس و احساسات، و نقش آفرینی استفاده از عاطفه (نه احساس) در تعلیم از دیدگاه اسلام.

به نظر می رسد که درباره حقیقت عاطفه از دیدگاه اسلام باید توضیح بیشتری داده شود.

حقیقت عاطفه و نقش آن در دیدگاه اسلام

حقیقت عاطفه، غیر از احساس و احساسات است؛ زیرا احساس، ریشه غریزی و حیوانی دارد؛ از این رو انسان در داشتن احساس در بسیاری موارد اگرچه بسیار پیچیده است، ولی در عین حال به حیوانات شباهت بسیاری دارد؛ مانند احساس گرسنگی، تشنگی، خشم، علاقه به فرزند، علاقه به جنس مخالف، احساس شهوت، احساس تملک و جلب منافع شخصی.

اما عاطفه، ریشه معرفتی دارد و خاص انسان است، از این رو در اسلام علاقه های عاطفی، متفاوت از علاقه های احساسی است.

حضرت امیرالمؤمنین (ع) در وصف رسول مکرم اسلام علیهما الصلوات و السلام می فرماید: «کان علیه السلام أعطف الناس.....»

در دعای کمیل، از قول حضرت امیرالمؤمنین علیه السلام از حق تعالی درخواست می کنیم که نسبت به ما عطوف باشد و در قرآن کریم تلاوت می کنیم که «قل لا اسئلکم علیه اجراً الا المودة فی القربی» یعنی مودت (که اوج عاطفه مثبت انسان است،) به ساحت مقدس اهل البیت رسول خدا علیهم السلام، معادل ثمره، نتیجه و اجر زحمات و هدایت های رسول خدا (ص) است. و نیز تلاوت می کنیم که «ان کنتم تحبون الله فاتبعونی یحببکم الله».

و آیات و روایات بسیار در باب محبت، مودت، ترحم، رحمت، لطف، رأفت، عفو، خشوع، انکسار، غفران، الفت، اخوت، شفقت، رفاقت، ولایت، احسان، حلم، رغبت، شکر، فرحت، اشتیاق، رضایت، سرور و بکاء وجود دارد که همه از شقوق و تجلیات عاطفه است.

که در عین حال، تماماً ریشه معرفتی دارد و متفاوت از احساس و احساسات است که ریشه غریزی، حیوانی، بیولوژیک و فیزیولوژیک دارد.

نقش عاطفه در کسب معرفت و نور، شعور، یقین، شهود، بصیرت و تقرب الی الله، بسیار زیاد است؛ تا آن جا که از قول معصوم (ع) نقل شده است، می توان چنین گفت: هل الدین الا الحب؟ عاطفه، کلید اصلی برای بازکردن [قلب] ورود به خانه دل است.

بنابراین در تعلیم و تربیت اسلامی، یکی از اساسی ترین محورها، تربیت و پرورش عاطفه است.

د- مفعول تعلیم (متعلم)

شناخت ویژگی های ذاتی و امکانات وجودی متعلم، برای تحقق تعلیم در وجود او، از اصلی ترین ارکان تعلیم و تربیت اسلامی است.

از دیدگاه تعلیم و تربیت اسلامی، متعلم علاوه بر دارا بودن مغز، یعنی هوش، حافظه، سرعت انتقال، خیال، ظن، گمان، وهم و دیگر استعدادها و امکانات ادراکات حسی در مغز، دارای امکانات بسیار متعالی دیگری است که تاکنون در هیچ یک از دیگر نظام های آموزش و پرورش رسمی جهان، مورد استفاده قرار نگرفته و در روانشناسی های غربی به کلی ناشناخته مانده است و حتی وجود آن امکانات متعالی انکار می شود؛ آن امکانات عبارت اند از:

۱- عاطفه
۲- قلب
۳- عقل
۴- تفکر

ابتدا باید دانست که از دیدگاه تربیتی اسلام، همه معارف، آگاهی ها، علوم، تخصص ها، اطلاعات و هرگونه آگاهی از هستی در وجود انسان قرار گاهی دارد که نخست انسان را نسبت به آن آگاهی ها مجذوب و راغب کرده و ثانیاً بین آن آگاهی ها و انسان، پیوند ناگسستنی ایجاد می کند.

○ وجود انسان قرارگاه همه معارف

به فرمایش حضرت امام صادق (علیه السلام) در روایت معروف به توحید مفضل، همه آنچه که در هستی با انسان سر و کار دارد، در درون انسان قرارگاهی دارد که وجود آن قرارگاه، موجب حفظ رابطه حقیقی (و نه قراردادی) آن ها با انسان است.

همچنان که قرارگاه دیدنی ها در وجود انسان، چشم و قوه باصره است و قرارگاه شنیدنی ها در وجود انسان، گوش و قوه سامعه است و....

هرگونه علم و معرفتی نیز باید در وجود انسان، قرارگاهی داشته باشد تا در وجود انسان امکان نفوذ پیدا کند و رابطه آن معرفت با انسان دوام داشته باشد تا بتواند مکمل و تکامل بخش وجود انسان باشد. و اگر قرارگاه معارف اسلام در وجود انسان شناسایی نشود، هیچ تعلیم و تربیتی با صفت اسلامی درباره انسان صورت نخواهد پذیرفت.

طبق نص صریح آیات کریمه قرآن و روایات شریفه، قرارگاه همه معارف عالم و بالاخص معارف قرآن کریم و سیره و معارف مربوط به سنت طیبه رسول خدا و اهل البیت طاهر آن حضرت(علیهم السلام)، اعم از ارکان یا اجزای آن در وجود انسان عبارت اند از:

۱- ذهن یا دماغ (هوش، حافظه، سرعت انتقال، خیال، وَهم، ظن و گمان) درمغز
۲- قلب (قلب روحانی یا فعالیت مرکزو عمق روح در حوزه قلب ماهیچه ای)
۳- عاطفه در قلب
۴- عقل و وجدان در قلب
۵- تفکر(عمل وتلاش وفعالیت وموضع گیری عقل)
۶- اراده (بازوی اجرایی قلب در اجرای تصمیمات و مدیریت های صادره از قلب)

بنابراین اسلام عاطفه بر تأیید وجود و فعالیت مغز و ذهن، نظریه های بسیار بدیعی درباره انسان شناسی و حقیقت وجودی متربی یا متعلم دارد:

۱- نظریه قلب
۲- نظریه عاطفه
۳- نظریه عقل
۴- نظریه تفکر
۵- نظریه اراده

اسلام علاوه بر این نظریه ها درباره نظریه های تعریف علم، و تشکیل و تجلی و نقش علم در وجود متعلم نظریه بسیار بدیعی دارد که در هیچ یک از مکاتب رسمی در تعلیم و تربیت جهان موجود نیست.

از دیدگاه تربیتی اسلام، تبدیل دانش به نور و بصیرت، شامل گذر از مراحل زیر است:

۱- تهذیب نفس عالم یا معلم، خلوص، پاکی، اخلاص، نور، بصیرت، نیت جلب رضای خدا و خالی بودن از هرگونه امیال و اغراض نفسانی
۲- پاک بودن یا پاک کردن فضای انتقال علم و فضای تعلیم، زلال بودن وخالی بودن از هرگونه عوامل مزاحم
۳- پاک بودن و پاک کردن ومهذب بودن متعلم و خالی بودن ازهرگونه اغراض و امیال نفسانی
۴- حفظ تناسب محتوای اطلاعات و معارف با استطاعت متعلم و نیازسنجی شخصی از متعلم و نیازسنجی اجتماعی و تشخیص ضرورت ها برای انتخاب محتوای معارف برای انتقال،
۵- استفاده از عاطفه (نه احساس) برای نفوذ تعلیم در قلب متعلم و عبور از ذهن و مغز متعلم
۶- استفاده و توجه کامل به قلب متعلم (به سمت قلب)
۷- ارائه معارف از سوی قلب به عقل یا وجدان به منظور بهره مندی از نظرهای عقل(تعقل)
۸- تحلیل داده ها و اعلام مواضع و ارشاد و هدایت از سوی عقل (تفکر)
۹- استفاده از اراده و عمل به ارشادها وهدایت های عقل از سوی قلب (تقوی)
۱۰- پیداش نور و بصیرت و شعور و روشنی و پیدایش قدرت تشخیص حق از باطل، درک حقایق و یقین (علم)

درباره مغزو ذهن، هوش، حافظه، سرعت انتقال یا تداعی معانی، خیال، وَهم، ظن و گمان که در مغز است، از سوی دانشمندان و مکاتب تربیتی شرق و غرب، تحقیق بسیار شده و سخن بسیار رفته است.

اما نظریه وجود قلب به عنوان دستگاه ادراکات فوق حسی «و امامُ الَبدن» ونظریه وجود عقل به عنوان دستگاه تشخیص دهنده حق و باطل و هدایتگر ونظریه وجود عاطفه (علاوه بر احساس) که متفاوت از احساسات است و ریشه معرفتی دارد و نظریه وجود تفکر بعنوان تلاش ها و عملیات عقل و نظریه وجود اراده به عنوان بازوی اجرایی قلب در انسان، از ویژگی های خاص مکتب تربیتی اسلام است.

از دیدگاه مکتب تربیتی اسلام، شرط دریافت اطلاعات و معلومات و معارف و هرگونه دانش، از سوی قلب و تبدیل آن به نور، یقین، شعور، بصیرت، روشنی، قدرت تشخیص حق از باطل و توانایی درک حقایق عالم مُلک و ملکوت، در گرو تربیت و پرورش قلب، عاطفه، عقل، تفکر و اراده است.

ادامه دارد

تلفن گروه اندیشه ۸۸۷۶۱۲۵۷

در مدارس، دانشگاه ها و حتی حوزه های علوم دینی ما از علم با تعریف اسلامی و دستگاه ادراکات عالی انسانی همچون عقل، تفکر، قلب روحانی، اراده و عاطفه که قرارگاه های معارف الهی در وجود انسان هستند، غفلت شده است

کتاب اندیشه

علم دین و معنویت

*** مجموعه سخنرانی ها**
*** مؤسسه تحقیقات و توسعه علوم انسانی**

مؤسسه تحقیقات و توسعه علوم انسانی به انگیزه ایجاد زمینه مناسب برای تعاطی افکار، عرضه وترویج اندیشه، جامع نگری در کسب دانش و معارف بشری و تعمیق نگرش ها، سخنرانی ها و میزگردهایی را به منظور نقد و بررسی مباحث روز برگزار می کند که مجموعه مکتوب شده این جلسات را در قالب کتابی به عنوان جنگ اندیشه منتشر می سازد.

این مؤسسه به تازگی جنگ اندیشه ۱۳ را با عنوان «علم، دین و معنویت» منتشر کرده که شامل سه سخنرانی با عنوان های زیر است:

- عرفان در متن زندگی / دکتر علی شیخ الاسلامی
- اخلاق و عرفان / دکتر رضا اکبریان
- رابطه دین و عرفان / دکتر احمد احمدی

علاوه بر این، اثر حاضر شامل مباحث میزگرد هایی با عنوان علم، دین و معنویت در قرن ۲۱ است که با حضور دکتر رضا داوری، دکتر غلامعلی حدادعادل، دکتر علی شریعتمداری، دکتر غلامحسین ابراهیمی دینانی، دکتر غلامرضا اعوانی، دکتر مهدی گلشنی، مهندس باقریان، مهندس مرعشی و دکتر مکنون برگزار شده و مشروح مباحث ارائه شده در آن آمده است.

مالزی، سنگاپور
سواحل خلیج فارس
سواحل ترکیه ۲۹۰۰۰۰
هند
استانبول
باکو
تایلند (بانکوک، پاتایا)
مشهد
کیش
سوریه و لبنان
اصفهان، شیراز، اهواز، چابهار، قشم
هلت دریا نقد و اقساط ۶۶۵۹۵۴۵۹-۶۶۹۰۷۸۴۴

سواحل خلیج فارس
بلیط تک - تور با پرواز بوئینگ
تورکیش
تورمشهد
تایلند - هند - چین - مالزی و سنگاپور
منظر گشت ۸۸۷۳۷۳۱۴-۸۸۵۰۵۴۴۴

اگر به کیفیت عالی می اندیشید
تورویژه ۱۰ روزه مراکش - ترکیه
۹ روز گشت کامل شهرهای کاز ابلانکا (دارالبیضاء)
رباط، فاس، مکناس، مراکش و استانبول
گشت دانشوران ۸۸۸۹۹۳۲۷

سفرهای ارزان قیمت - تورهای ویژه جزیره
قشم ۲ شب ۱۸۰۰۰۰ تومان ۳ شب ۲۷۰۰۰۰ تومان
مجمع الجزایر مالدیو
پرواز قطر
چهارشنبه ها
هتل بین المللی ۳ ستاره
صبحانه - گشت نیمروزی ترانسفر - راهنما
مرغاب ۸۸۷۴۸۶۰ ۷ شب - ۸ روز

پرواز مستقیم
آلماتا
(قزاقستان)
هواپیمایی تابان
جمعه هر هفته
شرکت پارس گشت جم ۸۸۵۲۲۰۸۸

اگر به کیفیت عالی می اندیشید
چین
پکن - شانگهای - هانگزو
هتل های ۵ ستاره
گشت دانشوران ۸۸۸۹۹۳۲۷

تورویژه
کیش
تورهتل داریوش و پارمیس ۵ ★
تورهتل هلیا - آریان ۴ ★
نرخ ویژه هتل پارس نیک ۳ ★
۵۰٪ تخفیف پارک دلفینها
جمعه گشت ۸۸۹۱۶۴۱۴-۱۸ ۸۸۹۲۲۰۵۵-۹
راکس ۸۸۲۶۲۶۷۸

کیش دیدنی با دنیای دیدنی
۲۶۹۰۰۰ تومان
تور استانبول تورمشهد فول برد
تورکیش (ویژه ایام نوروز ۸۶) هتل ۵ و ۴ ستاره
دنیای دیدنی ۸۸۷۳۰۰۷۳ گیتا گشت کیش ۸۸۶۶۴۴۱۱

بهترین خدمات
مناسب ترین قیمت
عروج
سواحل خلیج فارس ترکیه استانبول - آنتالیا
مالزی کوالالامپور - پینانگ - سنگاپور
تایلند بانکوک پاتایا
تماس تا ۸ شب
۶۶۹۴۰۲۹۷ ۲۲۲۲۷۵۸۵

هواپیمایی ماهان
از آژانسهای معتبر بخواهید
شابان، شایگان، صدف
مریم، پارمیس، فلامینگو
تهران - کیش ۱۹/۰۰ ۰۹۱
کیش - تهران ۲۱/۳۰ ۰۹۰
ziloo
TOORAN
۸۸ ۶۷ ۴۶ ۶۰-۴
خیابان آفریقا چهارراه جهان کودک ساختمان ۲۹

تونس Mahan Air
هندوستان باکو
مالزی و سنگاپور تایلند
سواحل خلیج فارس
استانبول تورهای داخلی کیش
کیاهور مهر تماس تا ۸ شب ۶۶۵۵۷۲۲۲-۵

آگهی مناقصه

دانشگاه آزاد اسلامی واحد ایذه درنظر دارد **پارکد و لیبل و الحاق آنها به مدارک مربوطه و همچنین ثبت اطلاعات مورد نیاز** کتابخانه ی خود را که ۲ تا ۳ بار در سال صورت می گیرد از طریق مناقصه عمومی به شرکت های واجد شرایط واگذار نماید.

لذا از متقاضیان دعوت می شود برای دریافت اوراق مناقصه حداکثر ۱۵ روز پس از انتشار آگهی به واحد تدارکات مراجعه نمایند.

تلفن: ۰۶۹۲-۵۲۲۳۰۳۰-۵۲۲۳۰۴۰
۰۹۱۶۶۹۱۰۶۸۳

روابط عمومی
دانشگاه آزاد اسلامی واحد ایذه

۱۰۰

آگهی شناسایی پیمانکار

نوبت اول

سازمان منطقه آزاد تجاری - صنعتی انزلی درنظر دارد عملیات اجرایی تأسیسات فاضلاب منطقه آزاد تجاری - صنعتی انزلی شامل «حدود ۱۵ کیلومتر شبکه جمع آوری فاضلاب با لوله های دو جداره پلی اتیلن از قطر ۲۰۰ تا ۵۰۰ میلیمتر، ۱ باب ایستگاه پمپاژ و مدول اول تصفیه خانه فاضلاب از نوع لجن فعال تلفیقی با بستر رشد ثابت (IFAS) به ظرفیت ۵۸۵۰ مترمکعب در روز شامل انجام تمامی موارد سیویل، مکانیک، برق، کنترل و ابزار دقیق» را از طریق فراخوان عمومی براساس آئین نامه اجرایی بند (ج) ماده (۱۲) قانون برگزاری مناقصات عمومیه هیأت وزیران به شماره ۱۳۶/۸۴/ت ۳۳۵۶۰ هـ مورخ ۱۳۸۵/۷/۱۶ به پیمانکاران واجد شرایط واگذار نماید.

لذا از کلیه پیمانکاران صاحب رتبه بندی از سوی سازمان مدیریت و برنامه ریزی در رشته آب با حداقل پایه ۲ دعوت می شود از تاریخ نوبت دوم آگهی به مدت ۷ روز برای دریافت اسناد ارزیابی توان اجرای کار به نشانی: رشت، کمربندی شهید بهشتی، خیابان استقامت ۱، نبش بن بست آشنا، پلاک ۱۸۶، مهندسین مشاور شهر آب خزر مراجعه نمایند.

ضمناً آخرین مهلت تحویل اسناد ارزیابی دریافتی دو هفته پس از آخرین روز تحویل اسناد و محل تحویل اسناد نیز به نشانی مشاور طرح (مهندسین مشاور شهر آب خزر) می باشد.

نشانی دستگاه مناقصه گذار: بندر انزلی، حسن رود، جاده زیباکنار، مجتمع کاسپین، معاونت عمران و شهرسازی سازمان منطقه آزاد تجاری - صنعتی انزلی.

لازم به ذکر است هزینه درج کلیه آگهی ها برعهده برنده مناقصه خواهد بود.

۱۰۰

فراخوان

شرکت: آب و فاضلاب استان مرکزی

موضوع فراخوان: عملیات اجرایی شبکه جمع آوری فاضلاب ۳ منطقه از شهر اراک براساس فهرست بها، پایه فاضلاب سال ۱۳۸۵ بشرح زیر:

ردیف	منطقه	مقدار	برآورد اولیه
۱	بخش چهارم منطقه M	۱۰۹۸۵ متر	۵۸۰۰ میلیون ریال
۲	بخش پنجم منطقه K	۱۰۹۳۶ متر	۵۷۵۰ میلیون ریال
۳	بخش ششم منطقه K	۱۰۰۷۳ متر	۵۵۰۰ میلیون ریال

مهلت دریافت اسناد فراخوان: حداکثر ۱۴ روز پس از چاپ آگهی

محل دریافت اسناد فراخوان: امور قراردادهای شرکت آب و فاضلاب استان مرکزی به نشانی: اراک - کوی رضوی

شرایط مورد نیاز پیمانکار: دارای توان اجرایی کار و ظرفیت کاری مناسب در رشته آب

- بدیهی است این شرکت در پذیرفتن یا نپذیرفتن پیشنهادها آزاد می باشد.

- تلفن تماس: ۰۸۶۱-۲۷۸۳۱۰۰ داخلی ۲۱۳

این فراخوان در پایگاه های اینترنتی زیر نیز درج شده است:

۱- پایگاه مناقصه ها و مزایده های استان مرکزی به نشانی: WWW.IRATIS.com

۲- پایگاه اطلاع رسانی شرکت آب و فاضلاب استان مرکزی به نشانی: WWW.ABFA MARKAZI.IR

۳- پایگاه اطلاع رسانی شرکت مهندسی آب و فاضلاب کشور به نشانی: NWW.CO.IR

روابط عمومی و آموزش همگانی
شرکت آب و فاضلاب استان مرکزی

۱۰۰